

ISBN: 978-99955-45-42-0
УДК: 330.34:628.1

Датум пријема рада: 03.05.2023.
Датум прихватања рада: 02.10.2023.
Прегледни научни рад

ГЛОБАЛНИ ПРОБЛЕМИ НЕСТАШИЦЕ И КВАЛИТЕТА ВОДЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ЕКОНОМИЈУ

GLOBAL WATER SCARCITY AND QUALITY ISSUES AND THEIR IMPACTS ON THE ECONOMY

Сретен Ћузовић

Економски факултет Универзитета у Нишу, Република Србија
otilovic@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2388-5433

Анђела Маринковић

Економски факултет Универзитета у Нишу, Република Србија
marinkovicandjela20@gmail.com
ORCID: 0009-0000-8645-2419

Апстракт: Вода је основни извор живота свих људи на планети Земљи. Тиме што задовољава физичке потребе и корисна је за многе друге активности, без ње ниједан облик живота не би постојао. Око 70% површине земље је покривено водом, али је чињеница да се у 21. веку квалитет и количина слатке тј. пијаће воде смањује. Већи део човечанства је погођен, а значајно земље Северне Африке и Блиског Истока. Прогнозе наводе да ће до 2040. године људи остати без пијаће воде. При томе, како на нивоу привреде као целине, тако и на нивоу појединих привредних сектора, овај проблем ће постати један од највећих и тешко решивих проблема на глобалном нивоу, да ће потенцијално довести у питање и наставак нормалног људског живота. Свакодневно расте број људи којима пијаћа, али и техничка вода није доступна, а само неки од низа фактора који доводе до нестанка воде јесу: наводњавање, прекомерна потрошња воде у домаћинствима, индустрија и сточарство. С тим у вези, на иницијативу међународних организација, као и добровољне иницијативе и самосвести држава и становника, овим проблемима се треба поступити рационално и одговорно и тиме спречити ратове за водом и њихове утицаје на глобалну економију, као и на нормалан људски живот. Ако се решавању овог глобалног проблема, не приступи доследно, на неки од начина, како у нашој

држави, тако и у свету, 21. век би могао бити обележен као век рата за пијаћом водом.

Кључне ријечи: несташица воде, квалитет воде, глобална економија

JEL класификација: O039

Abstract: Water is the fundamental source of life for all human beings on planet Earth. By satisfying physical needs and being useful for many other activities, no form of life would exist without it. Approximately 70% of the Earth's surface is covered by water, but it is a fact that in the 21st century, the quality and quantity of freshwater, i.e., drinking water, is decreasing. A larger part of humanity is affected, especially the countries of North Africa and the Middle East. Forecasts indicate that by the year 2040, people will be left without drinking water. This problem will become one of the biggest and most difficult to solve at a global level, both in terms of the economy as a whole and in individual economic sectors, potentially jeopardizing the continuation of normal human life. The number of people lacking access to drinking water and even technical water is increasing daily, and some of the factors leading to water scarcity are irrigation, excessive water consumption in households, industry, and livestock farming. In this regard, through the initiative of international organizations, as well as voluntary initiatives and the awareness of states and individuals, these problems need to be approached rationally and responsibly in order to prevent wars over water and their impact on the global economy and normal human life. If the resolution of this global problem is not consistently addressed in some way, both in our country and in the world, the 21st century could be marked as the century of water wars.

Key Words: water scarcity, quality water, global economy

JEL classification: O039

1. УВОД

Вода значи живот и без њеног постојања, живота на планети Земљи не би било. Вода се јавља у три агрегатна стања (течно, чврсто, гасовито), што јој даје још један епитет велике значајности за читаво човечанство. Све воде можемо поделити на: површинске, подземне и метеорске. Воде се могу поделити и према: месту појаве у природи, степену пречишћености, употреби (вода за пиће, прање, технолошки процес, хлађење). Свежа вода потребна је за опстанак свих живих организама на Земљи. Вода је драгоцен супстанца која задовољава физичке потребе, али у исто време је од велике духовне важности нација. Вода је на Земљи практично свуда, има је у камену, али и у ћелијама живих организама. „Светско море“ је термин који описује сва мора и океане који су већином спојени.

Најдубља тачка на морском дну се налази на Маријанској бразди дубине око 11km. Вода припада ресурсима који се могу обновити, али код нарушавања еколошке равнотеже долази до исцрпљивања и недостатка ресурса.

2. ОБЈЕКТИВИЗИРАНА ТВРДЊА НЕСТАШИЦЕ ВОДЕ И ЊЕНОГ ЗАГАЂЕЊА

На читавој планети Земљи постоје, са сигурношћу, још много неоткривених извора воде, а тиме и неиспитаних њихових благодети. Од настанка човека и развоја људског друштва, значај воде перманентно расте, а истовремено и потрошња, а уједно и степен загађења воде. По Милинчићу (2009), „Минимална количина воде потребна човеку у зависности од климатских услова износи 3,0–13,01 л/дан, где физиолошке потребе учествују са 1,5–3,1 л/дан“ (стр. 56). Ђорђевић (2019) сматра да је „почетком седамдесетих година XX века већ 1/6 укупних водних ресурса била загађена“ (стр. 470). Због физичких, хемијских и биолошких процеса и промена, мења се и степен загађења.

Већи део човечанства погођен је овим проблемом, а значајне су земље Северне Африке и Блиског Истока. Највећи утицај овог процеса забележен је у земљама: Катар, Либан, Јордан, Иран, Либија, Кувајт, Саудијска Арабија, Еритреја, Уједињени Арапски Емирати, Сан Марино, Бахреин, Индија, Пакистан, Туркменистан, Оман, Боцвана. Очекиване прогнозе наводе да ће до 2040. године Земља остати без довољних количина пијаће воде што је и објављено на World Water Reseve.

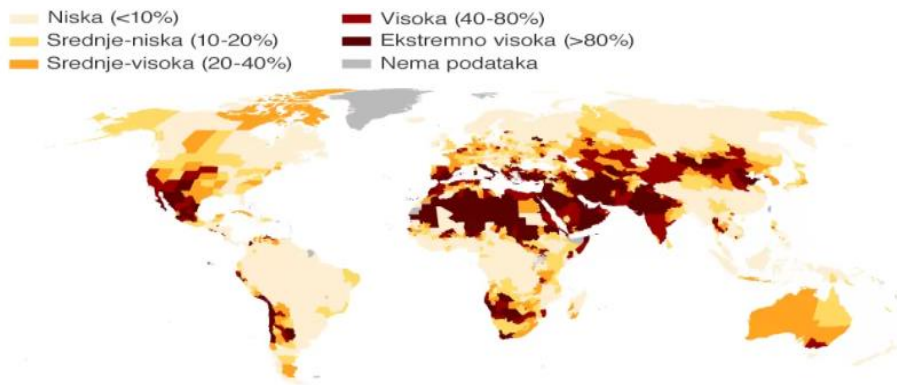
Међу ових седамнаест држава најугроженија је Саудијска Арабија која ће за 20 година бити најтеже погођена недостатком пијаће воде.

2.1. Стање у свету по питању квалитета и несташице воде

У 21. веку је потрошено шест пута више воде него у претходном, а такву ситуацију је изазвало повећање становништва и нагло промењени временски услови. На годишњем нивоу се искористи око 80% количине воде за пољопривреду, онда за становништво и индустрију. Дефицит воде је проузрокован појавама као што су земљотреси, климатске промене, ветрови, поплаве, суше.

Климатске промене могу да створе проблеме изградња брана, доводећи у опасности реке од могућег пресушивања. Као пример се може навести језеро Акосомбо у Гани које је производило 95% потреба за струјом у тој држави али се, због смањеног дотока воде, акумулација смањила за 50%. Захваљујући платформи Aqueduct 3.0, која анализира неколико хидролошких модела и процењује колико воде нестаје са површине и колико подземних вода снабдева неку област, може се олакшано пратити стање ове групе глобалних проблема. Уз помоћ Института из Вашингтона, све податке платформе је могуће прикупити и презентовати јавности.

Глобална несташица воде по провинцијама, државама, регионима је детерминисана у назначеним областима на мапи Земље. Посматрајући мапу, када је проценат мањи од 10%, таквој области не прети несташица воде, а када је проценат већи од 80%, те области су под екстремно високим ризиком од несташице воде.

Слика 1. Глобална несташница воде по провинцијама/државама/регионима

Извор: WRI Aqueduct 3.0, Hofste et al.2019, BBC

Према сагледаном стању већина земаља, региона и провинција је у озбиљној опасности да остане без имало воде за живот, јер је већина региона означена екстремно високим ризиком, процентом већим од 80%. Најугроженији делови света су простори Азије и Африке где је укупно испаравање веће од годишњих количина падавина. Индија се тренутно налази на 13. месту земаља којима прети ризик од несташнице воде. Једно место изнад је суседни Пакистан. Стална криза са водом у Ченају показује какви изазови чекају Индију наредних година. Додатне отежавајуће околности су лоше управљање водним ресурсима и чињеница да и становништво, али и индустрија имају све веће захтеве у овој регији. Наводи се да ће се Мексико наћи у сличној ситуацији ако се не предузму одређене мере. У десет од 16 административних области у Чилеу, укључујући и престоницу Сантијаго, ситуација је екстремно неповољна. Пекинг и Москва такође се налазе на списку градова и области који се налазе под екстремним ризиком од несташница воде. А Русија и Кина нису на списку. Италија и Шпанија, где је због великог броја туриста систем под озбиљним оптерећењем током најсушнијих месеци у години. Више од половине од 20 области у Италији имају екстремне проблеме са водом, као и трећина (27) од 81 провинције у Турској. Мексико Сити, Бангкок, Манила, Мадрас и Шангај ће бити градови који ће тешко себи обезбеђивати оптимално снабдевање водом.

2.1.1. Загађивачи вода у свету и у Републици Србији

Воде на планети су укључене у хидролошки циклус у атмосфери и при том долази до њиховог загађивања. Водни ресурси подлежу процесима загађења и смањења како квалитета тако и квантитета. Узимајући у обзир површинске воде, њихови највећи загађивачи у свету, а и у нашој земљи су: нафта и њени деривати, производи хемијске индустрије, отпадне воде индустрије, отпадне воде из канализације, депоније индустријског комуналног отпада. Пресудан фактор међу загађивачима је људски фактор, јер је он покретач свих кључних фактора загађења. Загађење воде нафтом настаје приликом бушења и

експлоатације на нафтној платформи и њеним транспортом, али и њеном прерадом. Процењује се да скоро 1% експлоатисане нафте у току транспорта и њеног претакања испусти у океане, мора и реке. Вода се загађује и интензивном пољопривредном производњом, пре свега у руралним подручјима, због примене минералних ђубрива и пестицида. Само мали проценат примењених пестицида доспе до циљних штеточина, а остатак заврши у животну средину.

НАТО агресија на Србију 1999. године, као војни циљ уништавања и разарања су биле рафинерије и складишта нафте (Рафинерија у Панчеву и Новом Саду, бомбардована су и складишта нафте у Сомбору, Прахову, Београду, Смедереву и Краљеву) и њених деривата и других индустријских објеката. Такво разарање је довело до великог загађења речних ресурса и околног земљишта. Услед доспевања великих количина токсичних и опасних материја у реке, негативне последице по животну средину су видљиве у врло кратком временском периоду. Најзагађеније реке у Србији, по овој основи су: Топлица, Велики Луг, Лугомир, Црни Тимок.

3. РАТОВИ ЗА ВОДУ И ЊИХОВ СТРАТЕШКИ ЕФЕКАТ НА ГЛОБАЛНУ ЕКОНОМИЈУ

На економском нивоу, проблем недостатка, загађења и квалитета воде ће постати један од највећих и тешко решивих проблема и на глобалном нивоу, да ће се чак довести у питање и наставак нормалног људског живота. Ако се решавању овог глобалног проблема, не приступи доследно, како у нашој држави, тако и у свету, XXI век би могао бити обележен као рат за пијаћом водом. Вода постаје све важнији предмет геополитичких расправа, а све чешће се говори о термину геополитика воде као важном аспекту једне привредне структуре. По Ковачевићу (2020), „Данас живимо у добу у којем је исправне воде све мање, а потребе за личним благостањем, економским и друштвеним развојем све веће. То је један од разлога зашто се воде конфликти и ратови за воду“ (стр. 65).

Годинама уназад је могуће идентификовати нападе и сукобе чији је мотив вода. Ковачевић (2020) наглашава да се „најстарији рат за воду одиграо пре 4500 година између градова-држава Лагаш и Ума у сливу река Тигар и Еуфрат. Мада су ратови за воду вођени пре готово пет миленијума, а можда и пре тог периода, ипак се већина њих догодила у XX веку, а наставили су се водити и у XXI веку“ (стр.75).

Међу првима је континент **Азије** који дугогодишње обједињује вишеструке интернационалне, међудржавне, унутардржавне конфликти око вода. На овом континенту живи око 60% светског становништва. Жаришне тачке су подручја сливова река Јордан, Тигар и Еуфрат, као и Аралско језеро у Централној Азији. У XXI веку је било тачно 36 конфликта, што је за неких 53% више у односу на последњу деценију XX века. Око кориштења река Тигра и Еуфрата сукобљавају се Турска, Сирија и Ирак са Азијом. Такође у XX веку, тачније 1967. године, је започео шестодневни рат Израела и Сирије зато што је Сирија организовала радове експлоатације воде реке Јордан која је један од значајних снабдевача

Израела водом. Израел је 1967. године окупирао Голанску висораван и, одузимајући је од Сирије, заправо је настојао да оствари контролу над водом. Израел, Јордан и Палестина се налазе у непресталним тензијама и сукобима због реке Јордан. У Централној Азији Казахстан, Узбекистан, Туркменистан, Киргизија и Тацикистан имају односе напетости због река Амурдарија и Сир-Дарје. Недостатак воде у Индији изазива и сепаратистичке тенденције. У неким градовима становници у току дана добијају воду преко водоводних цеви само један сат у току дана. Недостатак воде приморава људе да воду чувају у посудама, што ствара друге проблеме. Такође и у **Африци** постоје одређене напетости, сукоби и конфликти када је у питању вода. Река Нил, као најбитнија и најважнија река за овај континент, дугачка је 6.853 километра и значајан је извор воде за Бурунди, Египат, Етиопију, Кенију, Конго, Руанду, Судан, Танзанију, Уганду. Сукобљавају се Египат, Етиопија и Судан, а предмет сукоба су наноси, скретање воде, поплаве и иригација. У сукобима етничких заједница Покомо и Орма 2012. године је убијено око стотину особа што показује да су сукоби на приобалном подручју Кеније присутни због земље, права на испашу стоке и извора воде. У **Европи** се државе Мађарска и Словачка сукобљавају око реке Дунав, а предмет сукоба је индустријско загађивање. Немачка и Чешка се сукобљавају око реке Елбе због индустријског загађивања. У Европи, најзначајнији сукоби су око вода река Дунав, Елба, Мозел, Самош. Потенцијални сукоби постоје између Немачке и Француске око комерцијалне експлоатације реке. Аргентина и Бразил се сукобљавају због брана на реци Парана. На Балкану је било истих сукоба. Пре 18 година Македонци и Албанци дошли су у сукоб због контроле над извором Рашче и резервоарима којима се Скопље снабдева водом. Ако бисмо узели у разматрање територију Републике Србије и насилничко отимање територије покрајине Косова и Метохије, отимање нема само територијални значај већ и геополитички значај јер се у самој покрајини налази око 60% изузетно квалитетних природних ресурса од који је већина квалитетна вода.

Резимирано, тензије за водом постоје на читавој планети. Проблеми са водом нису само проблеми личне, индивидуалне или групне безбедности, него су то и проблеми државне безбедности. Са сигурношћу се може тврдити да се до сада догодило и преко три стотине ратова, а само у периоду од 2010. до 2013. године, 41 сукоб. Стручњаци не одбацују могућност даљег ратовања због недостатка пијаће воде како и доказују догађаји из претходних векова, али и година. Зато Уједињене нације стално подсећају, да је због тог проблема 1947. године забележено 37 сукоба. Више од 800 милиона људи није имало пијаћу воду. Евидентирано је потенцијалних шест глобалних проблема за водом који доприносе манифестацији конфликта и сукоба, а то су: глобални дефицит хидро-ресурса у сувим регионима где постоји интензивно испаравање воде; висок демографски популациони раст неједнакости земаља по питању водних ресурса; неједнаки нивои потрошње сложеност и комплексност хидролошких мрежа, институционалне слабости које не успевају решити проблем великог расипања и губитка воде. Сви наведени проблеми могу пре или касније да изазову радикалне промене у глобалној економији. Према проценама Светске банке, овај проблем утицаће негативно на економију у земљама које буду највише погођене. Губици и дегресивне стопе ће бити регистроване у домену

брuto домаћег и националног производа, привредног раста и развоја, геополитичких односа, као и многих других макроекономских показатеља. У државама Блиског истока и северне Африке очекује се да ће економски губици до 2050. године бити између 6 и 14 одсто БДП-а. Уколико се овом проблему не приступи на време и на адекватан начин, то може имати велике и веома негативне последице. Дошло би до nestaшице хране, али и до економске нестабилности, као и нестабилности влада. Када се има на уму чињеница да од чисте и питке воде зависи и економски и друштвени развој држава, јасно је да ће то истовремено бити и предмет конфликта, сукоба и ратова. Вода је неопходна за задовољавање људских потреба које се односе на економску безбедност (вода за пиће, склониште, храна и друга потрошна роба), друштвену безбедност (заштита од природних катастрофа, као што су поплаве, земљотреси), и етичку безбедност (подржавање права људи и врста на воду). Нарушавање ових интегритета довешће глобалну економију у стање колапса.

4. ПОТЕНЦИЈАЛНИ МЕТОДИ И НАЧИНИ ЗА РЕШАВАЊЕ ГЛОБАЛНИХ ПРОБЛЕМА НЕСТАШИЦЕ И КВАЛИТЕТА ВОДЕ

У организацији UNCED (The United Nations Conference on Environment and Development) 1992. године у Рио де Жанеиру одржан је Самит о Земљи на којем је донесен документ под називом Агенда 21. У њему се истиче потреба за промовисањем „глобално интегрисаног менаџмента водних ресурса“, односно, такозвани, менаџмент за воду. Посебно се апострофира значај пијаће воде. Бивша државна секретарка САД-а Хилари Клинтон и председник Светске банке Роберт Зелик марта 2012. године, на Светски дан вода, потписали су Меморандум о узајамној сарадњи због усаглашавања међусобне сарадње на подручју држава у развоју, а с циљем рационалног коришћења водних ресурса. Изјављено је да недостатак адекватне воде за пиће и неадекватни санитарни услови представљају основу многих болести у свету и годишње изазове два милиона смртних случајева. Проширење партнерства са САД -ом омогућиће и осталим земљама да буду ефикасније. Овакав подстицај САД-а је филантропски настројен, али аналитичари сматрају да је то нова етапа у остваривању монопола над водом. Сматра се да је поменута иницијатива направљена против интереса држава развоју и њихових ресурса, посебно воде коју ће купити мултинационалне корпорације и управљати њима. Као пример, у Боливији је приватизација воде довела до великог раста цене воде.

Десалинизација је један од начина за решење глобалног проблема воде. Заправо, она представља одсољавање или уклањање соли из морске воде. Сматра се да би десалинизација, као поступак претварања слане воде у питку, осигурала потребе за чистом водом за цело човечанство, али да је то веома скуп поступак који би захтевао огромне инвестиције.

Ипак, неизбежно је навести да су се неке државе посветиле овом проблему. Оман, први међу тим државама, који је притом и један од 17 најугроженијих земаља света, као решење нашао да сву отпадну воду прерађује и од 100% такве воде искористи поново 78% воде. Стручњаци, ипак оцењују да је могуће добро

регулисати и правилно управљати постојећим капацитетима воде, као што је случај са Оманом. По угледу на Оман, у Саудијској Арабији почео је да се спроводи програм под називом "Капљица", који има за циљ да смањи потрошњу воде за 43%. У Намибији се у последњих 50 година фекална вода прерађује и користи као пијаћа, док је у Аустралији преполовљено снабдевање водом из домаћих извора. Поред поменутих могућих решења, која се већ спроводе у неким државама, постоји још неколико од којих су три кључна која оцењују стручњаци. Прво решење се наводи регулисање потрошње воде у пољопривреди. Произвођачи пољопривредних култура требало би да се окрену производњи семена, које захтевају мање воде и да користе прецизно заливање. Друго примарно решење је улагање већих износа средстава у грађевинску и зелену инфраструктуру у циљу тога, да постројења за пречишћавање и одржавање водних подручја раде у тандему. Треће је прерађивање отпадне воде и поновно коришћење у сврху пијаће воде.

Европска унија предузима нове мере како би смањила ризик од несташнице воде за наводњавање усева.

Веће ЕУ се сложило о пропису који олакшава коришћење комуналних отпадних вода за наводњавање у пољопривреди. Овакав предлог садржи строге захтеве у погледу квалитета рециклиране воде и њеног напора како би се осигурало здравље људи и животиња, као и животне средине. Комисија ЕУ прописује и клаузулу за преиспитивањем минималних захтева за квалитетом обновљене воде, која је усвојена 28. маја 2018. године. Европски парламент усвојио је став о овом предлогу 12. фебруара 2019. године. Европска унија даје државама чланица флексибилност да одлуче да ли желе користити такве водне ресурсе за наводњавање, с обзиром на то да се земљишни и климатски услови значајно разликују међу државама чланицама.

4.1. Сува планина: експериментална „вежба“ у савладавању несташнице воде

Сува планина која се налази на југоистоку Републике Србије, добила је такав назив баш из разлога што се сматра најсушнијом планином у Србији. Нажалост је ова планина грешком добила име, јер мештани овдашњих села нису добро испитали изворе воде са ове планине. Пре две године када се десила потпуна несташнице воде на овој планини, када стока која се изводи на испашу у периоду од 6.маја до 8.новембра, није имала чиме да се напаја, мештани су морали да спроводе акцију даљег истраживања планине водом. У то време су пронашли велики број извора који су изузетно издашни.

Ископане рупе у земљишту, дубине око 10m биле су напуњене водом за 20 минута, што би значило да су јаког капацитета. Сprovedена је акција даљег копања и формирања дубљих базена, тако да у овом тренутку воде на обронцима Суге планине има и више него довољно. Ова ситуација наговештава да и у осталим деловима наше земље, као и света, постоје нетакнути извори воде.

ЗАКЉУЧАК

Увидевши огромни значај воде као условно обновљивог ресурса, порука је та да било да се ради о држави, регији, провинцији која мање или више поседује овај егзистенцијални ресурс, он се, пак, мора сачувати или одбрани. Спроводићи одбрамбене мере на иницијативу међународних комисија, свака земља има несметано право њиховог коришћења, само ако жели сачувати своје водне ресурсе. У супротном би се остварили потенцијални ратови XXI века, такозвани ратови за воду, који би нарушили на најгори могући начин глобалну економију и стабилност. Уколико свесно и разумно свака од светских земаља, региона и провинција поступи по питању глобалног проблема несташице воде и његог квалитета, овај проблем би могао постати лако решив. Зато свака нација, па и сваки становник, треба да се запита како да рационално користи овај драгоцен ресурс. Свака земља, регион или провинција треба да на продуктиван начин приступи овом проблему, како би га на адекватан начин и решила. На најприступачнији начин, свако подручје би могло да регулише овај проблем и тиме избегло светско сукобљавање. Ратно сукобљавање би само допринело још већој несташици воде и тиме довело свет до потпуног колапса. Зато када на време свака од држава примени неки од метода рационалне конзумације и потрошње воде, ратови за воду не би ни постојали.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Ђорђевић, М. (2019). *Загађивање и заштита ваздуха, воде и земљишта*, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд. Преузето 14. априла са сајта <https://scholar.google.com/schhp?hl=sr>
- [2] Ковачевић, Б., Ковачевић, И. (2020). *Ратови за воду*, Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бања Лука.
- [3] Милинчић, М. (2009). *Изворишта површинских вода Србије- еколошка органичења и ревитализација насеља*, Универзитет у Београду, Географски факултет, Београд
- [4] Милошевић, З. (2017). *Тихо умирање Индије и значај и заштита вода*, Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, Бања Лука
- [5] Милошевић, М., Ђурић, Ж. (2012). *Империјално разарање држава*, Институт за политичке студије, Београд
- [6] Рандерс, Ј. (2014). *2052: Глобална прогноза за следећих четрдесет година*, „Мате“, Загреб
- [7] Растија, К. (2019). *ЕУ покушава смањити ризик од несташице воде за наводњавање*, Agrokлуб.rs, Преузето 7. априла са сајта <https://www.agrokлуб.rs/poljoprivredne-vesti/eu-pokusava-smanjiti-rizik-od-nestasicе-vode-za-navodnjavanje/51903/>

- [8] Учоа, П. (2019). *Свету опасносно прете несташице воде*, BBC NEWS на српском, Преузето 7. априла са сајта <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-49247310>

SUMMARY

Water is the fundamental source of life for all humans. Water is essential for life, and without it, no form of life would exist. Water is everywhere around us, even in our cells. Therefore, it should be conserved as much as possible, as it is slowly becoming a rarity in the 21st century, posing a global problem for everyone. If this global problem is not addressed promptly, it could spread worldwide and push the world to the brink of disaster. To prevent such a situation, international organizations and commissions have prescribed rules for rational water consumption, which are already officially implemented in some countries. If every country, starting from areas where water resources are endangered, were to apply these international rules or implement some of their own measures, this problem would either not exist or would be articulated to the minimum measures, thereby eliminating the need for conflicts over water resources in today's world. However, since not all countries approach this global problem uniformly and reliably, conflicts have already arisen in this century. This is one of the abstract and serious facts that should not be taken lightly. Neglecting such a crucial resource, considering that it is the most vital resource for life, should make us all wonder where the world is heading and what disaster it may face. Conflicts that have arisen should serve as an example of how we should not approach the issue with our neighbors, but rather apply some of the sanctioning methods for rational water use. Otherwise, the 21st century could become a century marked by wars over water, which would devastate the global economy with consequences that would be catastrophic and difficult to solve. Therefore, we should look up to countries that have long been addressing this problem and are already effectively solving it. Water resources are just waiting to be discovered and replenished in various parts of the world. Discovering new water reserves is not the only solution, as there are also well-argued solutions prescribed by the European Union, UNESCO, Agenda 21, and others, which, in their own suitable ways, address this global problem and provide ways to mitigate its effects.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License